

ПРОДУКТИВНІ ТЕРМІНОТВОРЧІ ОСНОВИ ЛАТИНСЬКИХ І ГРЕЦЬКИХ ІМЕННИКІВ III ВІДМІНИ: ПЕРЕКЛАД І ЗАСТОСУВАННЯ

Кобяков О. М., *канд. техн. наук, доц. СумДУ,*
Гавриленко Ю., *студ. гр. ПР-92*

Актуальність теми пов'язана з тим, що в сучасному медико-біологічному середовищі – не в останню чергу внаслідок занепаду вивчення класичних мов – постала проблема «розпорошеності» термінології, коли нові терміни утворюють додаванням до основи називного відмінку суфіксів типу –оз або –льоз, напр. аскарроз, гіподермоз, гіменолепоз тощо [1]. У той самий час існує стійка традиція – яка походить від епохи, коли знання класичних мов було атрибутом кожного вченого – продукувати медико-біологічні терміни від основ іменників III відміни, що закінчуються на –t, -d. І тоді вищезгадані терміни набувають форм: аскарідоз, гіподерматоз, гіменолепідоз і т. п.[2]. Відтак постає нагальна потреба уніфікації термінів.

Що говорить з цього приводу класична філологія?

З позицією проф. Дахно І. С. [2] слід погодитися. У старогрецькій і латинській мовах основа іменника взагалі визначається за родовим відмінком однини. При цьому саме в третій відміні іменників обох мов постає різниця між формою називного і родового відмінків (разом із усією рештою відмінків).

У латинській мові відомим є приголосний тип відмінювання іменників III відміни, у якому присутнє явище нерівноскладності. При цьому основа іменників закінчується на один приголосний: *evolutio, evolutionis f; tempus, temporis n; opus, operis n; veritas, veritatis f* і т. ін. Саме основа родового відмінка однини виступає продуктивною словотворчою формою для лексики провідних європейських мов:

veritatis – veridad (ісп); libertatis – libertad (ісп); reclusionis – reclusion (фр), reclusionne (італ) тощо.

У старогрецькій мові є атематична III відміна іменників. У ній маємо:

а) іменники і прикметники з основою на -v-:

δελφίς, δελφίνος дельфін,
ρίς, ρίνος ніс,
Σαλαμίς, Σαλαμίνος Саламін,
μελας, μελανός чорний,
ὠδίς, ὠδίνος пологи;

б) іменники і прикметники з основою на -τ-, -θ-, -δ-:

χαρις, χαριτος краса,
ερος, ερωτος любов,
νυξ, νυκτος ніч,
ονομα, ονοματος ім'я,
φος, φωτος світло,
κορυς, κορυθος шолом,
παις, παιδος дитина,
ελπις, ελπιδς надія,
Αρτεμις, Αρτεμιδος Артеміда.

З наведених прикладів достатньо видно, що поява в нерівноскладових іменниках III відміни кінцевих приголосних основи -τ-, -ν-, -θ-, -δ- зумовлює доцільність застосування саме таких словотворчих основ у будь-якій науковій термінології, у тому числі і медико-біологічній.

1. Успенский А. В. К вопросу номенклатуры возбудителей гельминтозов и вызываемых ими болезней у животных. / А. В. Успенский, М. Е. Косминков// Российский паразитологический журнал, М., 2009, №1. – с.10.
2. Дахно І. С. Систематика зоопаразитів та номенклатура інвазійних хвороб (літературний огляд). Практикум (для самостійної роботи)/ І. С. Дахно, Ю. О. Приходько та ін.// Суми, 2012. – с. 12.

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. / Відп. за вип. В.В. Опанасюк. — Суми : СумДУ, 2013. — Ч.1. — С. 104-106.